

Posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Jana Stupavská

Název práce: Penney Barry and Gina Teague. 2016. CULTURE SMART! Australia: The Essential Guide to Customs & Culture. London: Kuperard. Kapitola 1 (s. 12–31) a Kapitola 6 (s. 86–98)

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	1
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	1,5
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlady Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	1
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	2
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	2
Body celkem	7,5

¹ 4 nebo 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě

² 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě

Poznámky hodnotitele a témata k diskusi:

Autorka si pro svou bakalářskou práci vybrala dvě pasáže z kulturního průvodce po Austrálii. **Coby autentická čtenářka** jsem občas narazila na známky překladovosti, jako ne zcela přirozené AČV (např.: „V roce 1788 příjezd první flotily jedenácti lodí z Británie s více než třinácti sty lidmi započal příliv různých kultur do Austrálie.“ – P8), krkolonné kolokace se slovesy (např.: „Byla sestavena ústava“ – P14, „Pro tato uskupení volí většinou“ – P15) a příliš nominální formulace se slovesem „být“ (např.: „Průměrné teploty v Melbourne jsou“ – P10, „Od východu na západ jsou v Austrálii čtyři hlavní geografické regiony.“ – P9). Místy mi pro lepší orientaci chyběly kohezní prostředky: např. z věty „První obyvatelé sem pravděpodobně přišli...“ (P8), není patrné, že jsou to ti samí, kteří byli zmíněni v předchozí větě; v pasáži o hlavních geografických regionech se mi hůře rozlišovaly přechody od jednoho region k dalšímu. Celkově jsem však coby autentická čtenářka nezaznamenala větší nedostatky.

Vzhledem k tomu, že autorka překladu správně identifikuje, že hlavními funkcemi originálu jsou referenční, konativní a fatická, vyjdu ve svém posudku především ze **srovnání překladu s originálem**. Originál obsahuje různé typy informací, pro něž používá různé vyjadřovací prostředky: fakta o Austrálii (např. zeměpisné názvy); kulturní specifika, reálie; hodnoty (např. hodnotící přídavná jména, ironie); explicitní doporučení (imperativ a modální slovesa); jazykové informace (glosář – P31, specifické místní názvy).

U faktických informací jsem zaznamenala několik nepřesností: „Torres Strait Islanders“ (O12) jsou přeloženi pouze jako „obyvatelé Torresova průlivu“ (P8), ne konkrétně daného souostroví; „Australian High Court“ jako „vrchní soud“ (P12) – vzhledem k tomu, že se jedná o nejvyšší soudní instanci, spíše bych se klonila k překladu „nejvyšší soud“. Místy chybějí modifikátory, např.: „many Aborigines had no real need to work“ (O22) X „domorodci neměli žádnou reálnou potřebu pracovat“ (P12); a hodnotící výrazy, např.: „superior Aboriginal ways“ (O20) X „jejich způsoby“ (P11). Dochází tak ke stírání významových nuancí, které by kulturní (!) průvodce měl mít ambici zachovat.

Největší překladatelské problémy však vyvstávají na rovině pragmatické. Při překladu průvodce je nutné zachovat zmiňované informace, zároveň se však text přesouvá do jiné kulturní a také jazykové oblasti. V ní se rovněž musí popasovat s existujícím žánrovým územ. Na této rovině spatřuji největší nedostatky překladu:

Přízpůsobení textu novému čtenáři

Na mnoha místech je třeba řešit, jestli oproti originálu některé pasáže více vysvětlit, některé naopak méně, některé pasáže třeba úplně vypustit, jinde dodat vnitřní vysvětlivku apod. Mnohdy jsou bohužel typově stejné problémy řešeny nekonzistentně, např.: v pasáži o stolování jsou rozdílné presupozice anglického/amerického a českého čtenáře důvodem pro omisi velké části textu (P58), v pasáži o BYO (P21) je však srovnání s UK/USA reáliemi ponecháno; „SBS“ (P15-16) je vysvětleno vnitřní vysvětlivkou, celá řada reálií, které by si zasloužily bližší osvětlení, však ne, např. „rudý střed“ (P23), „stanové velvyslanectví“ (P13) či problematika licencí na alkohol v pasáži o BYO (P21). Odkaz na „klasický scénář“ (P23) může být pro českého čtenáře obtížně pochopitelná, protože v ČR nemáme dlouhou grilovací tradici. Celkově je tedy otázkou, do jaké míry bude referenční funkce textu zachována i pro příjemce překladu.

Přízpůsobení textu českému žánrovému úzu

I zde jsou řešení mnohdy nekonzistentní: autorka odkazuje na úzus českých průvodců např. při překladu názvů podkapitol (P57), zároveň ale odkazuje i na obecně český úzus (četnost pomlček – P35; psaní velkých písmen u jednotlivých položek výčtu – P43), aniž by přihlížela k tomu, jak je to konkrétně u česky psaných průvodců (např. psaní velkého písmena a tečky i u nevětných položek výčtu je poměrně běžné). Autorka navíc uvádí, že se jedná o v Česku neobvyklého kulturního průvodce, je tedy otázkou, do jaké míry dává vůbec smysl se na český úzus průvodců odvolávat.

Předání „jazykových informací“

Při překladu průvodce je třeba řešit, nakolik informovat čtenáře o tom, jak se „tomu v dané zemi říká“. I tady najdeme v překladu různé přístupy, např.: názvy jídel v rámečku jsou zachovány v originále (P19), stejně tak třeba „bush tucker“ (P23), naopak třeba australský výraz pro papáju („paw paw“) zachován není (P18). Podobně mi přišlo zvláštní neuvést anglický výraz pro australské domorodce, Aborigines.

V překladu dochází i k **oslabení dalších dvou funkcí originálního textu** – konativní a fatické. Autorka se několikrát zbavuje původního imperativu (např. P10, 13, 21) a také oslovení čtenáře (např. 15, 18).

Společným jmenovatelem většiny těchto problémů je **absence jasně formulované překladatelské koncepce** a strategií pro jednotlivé typy problémů. Tato koncepce by se měla opírat nejen o analýzu originálu (kterou autorka provedla velmi precizně), ale také o rešerši domácího žánrového úzu (a rozhodnutí, do jaké míry z něj vycházet) a co nejpřesnější definici fiktivního zadání, včetně funkce překladového textu, očekávání čtenáře, motivace pro koupi právě kulturního a ne „normálního“ průvodce atd.

Dalším důsledkem absence ucelenější koncepce je i to, že mnohdy není zřejmé, proč autorka volí právě daný překladový postup či strategii, a ne jinou, např. Proč není nutné překládat názvy politických stran (P50) respektive proč je důležitější text neprodlužovat? Jak vhodné je obecně v průvodci používat substituci domácí analogií místo třeba vnitřní vysvětlivky? Apod.

V konečném důsledku tedy **v překladu dochází k oslabení hlavních funkcí originálního textu**, aniž by mnohdy bylo jasné, čím jsou rozhodnutí autorky, které k tomuto oslabení vedou, motivována.

Prosím tedy autorku, aby si pro obhajobu maximálně specifikovala své fiktivní zadání a znovu se zamyslela nad překladatelskými řešeními zmíněnými výše. Udělala byste na základě nového fiktivního zadání něco jinak? Samozřejmě budu ráda, když se autorka vyjádří i k jakýmkoli dalším částem posudku.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře, nebo výborně v závislosti na obhajobě.

V Praze dne: 11. 6. 2020

Oponent: Mgr. Kateřina Ešnerová